

Jure Brkan

REDOVNIŠTVO PREMA NOVOM KODEKSU KANONSKOG PRAVA

Odredba dekreta II. vat. sabora Perfectae caritatis o prilagođenoj obnovi redovničkog života kaže: »Neka članovi nastoje tijekom cijelog života marljivo usavršavati tu duhovnu, teoretsku i tehničku kulturu, a poglavari neka im prema mogućnostima dadu za to priliku, pomagala i potrebno vrijeme« (PC 18). Govoreći o trajnom odgoju i obrazovanju redovnika, gornju odredbu, je prihvatio i kanon 661 novog Kodeksa kanonskog prava. Stoga se radi trajnog obrazovanja redovnika održavaju razna predavanja, sastanci, dogovaranja, izmjene iskustava i tome slično. U tu se svrhu i piše o redovništvu.

Da bi javnost bila upoznata s onim što Crkva u novom Kodeksu kanonskog prava kaže o redovništvu izabrao sam opću temu: Redovništvo prema novom Kodeksu kanonskog prava. Svjestan sam da u jednom članku ne mogu puno reći, ali sam isto tako svjestan da treba barem nešto reći, pa makar to bilo općenito, o ucjepljenju redovništva u tajnu Crkve Božje. Najprije ću upozoriti na potrebu crkvenih zakona, nadahnutost tih zakona na ekleziologiji II. vat. sabora, da bi upozorio kako je posvećeni život Božji dar Crkvi, a ne pojedincu. Nakon toga donosim nešto općenito o ustanovama posvećenog života (redovništvo i svjetovne ustanove) da bi poslije kodeksove definicije redovništva upozorio na neke posebnosti o redovništvu te neke redovničke dužnosti koje Kodeks posebno naglašava.

Crkvi su potrebni vlastiti zakoni

Neki shvaćaju zakone kao zamke. Stoga izbjegavati i nijekati zakone znači nijekati i izbjegavati postavljene zamke. Takvi naglašavaju »slobodu djece Božje« i to bez ograničenja; bez zakona, pa bili to i crkveni. Zašto postoji takav način mišljenja kod nekih pojedinaca? Možda je to stoga što se pretežno zakone shvaćalo, u dosta slučajeva, matematički: kanon plus kanon čine to i to, a manje se naglašavala potreba zakona kao sredstva spasenja duša. Izgleda da je bila zatajila pravna pedagogija. Zaboravljala se činjenica da je pravo dobro svih ljudi, a ne posebnih pojedinaca; da pravo izgrađuje mirni suživot, mir među članovima ustanova i društva; da pravo izgrađuje i olakšava pravilan razvitak zajednice. U našem slučaju to je crkvena zajednica. Crkveno je pravo posebno pravo, »ius sacrum« – sveto pravo, Bog ga je dao vjernicima preko Crkve. Zakoni su, dakle, darežljivi dar Božji ljudima. Crkveno se pravo može shvatiti samo uz pomoć vjere jer je to pravo vjerske organizacije ustanovljenje od Boga. To je najkonkretnija riječ Crkve.

Knjigu u kojoj su sakupljeni opći zakoni Katoličke crkve latinskog obreda zovemo Kodeks kanonskog prava. Taj je Kodeks i te kako potreban Crkvi. Stoga papa Ivan Pavao II. u apostolskoj uredbi Zakone svete discipline kaže:

»Zaista, Kodeks kanonskog prava je krajnje nužan za Crkvu, Budući da je ustanovljena kao socijalno i vidljivo tijelo, Crkva treba norme zato: da nje-

zina hijerarhijska i organska, struktura bude vidljiva; da se prikladno uredi vršenje službi koje su joj od Boga povjerene, osobito službe svete vlasti i dijeljenja sakramenata; da se urede međusobni odnosi vjernika prema pravедnosti, utemeljenoj na ljubavi; da se zagarantiraju i točno odrede prava pojedinaca te napokon da se zajedničke inicijative radi sve savršenijeg kršćanskog života zaštite, učvrste i unaprijede preko kanonskih zakona».¹

Crkveni su zakoni promjenljivi i služe crkvenoj zajednici u vremenu. Stoga u apostolskoj uredbi Zakone svete discipline čitamo:

»Zakone svete discipline Katolička je Crkva tijekom stoljeća reformirala i obnavljala, čuvajući uvijek vjernost Božanskom Utemeljitelju, te da se oni prikladno usklade sa spasiteljskim poslanjem koje joj je povjereno«.²

U tom se smislu rodio novi Kodeks kanonskog prava proglašen 25. siječnja 1983. Imala je Crkva Kodeks kanonskog prava iz 1917. godine, ali se je pokazao nedjelotvoran članovima Crkve našega vremena. Stoga je papa Ivan XXIII., radi podanašnjenja i obnove katoličkog života na svim razinama, najavio na blagdan Obraćenja sv. Pavla, 25. siječnja 1959. godine:

- sazivanje Rimske sinode,
- sazivanje Ekumenskog sabora,
- obnovu Kodeksa kanonskog prava iz 1917.³

I Rimska sinoda i II. vat. sabor su se sretno i providonosno za Crkvu održali, a kao kruna svega završena je i reforma crkvenog prava. Tim je reforma zakonika Latinske crkve privedena kraju, dok je reforma prava Istočnih crkava u toku. Na 24. godišnjicu najave reforme Kodeksa iz 1917., tj. 25. siječnja 1983. papa je svojom primatskom vlašću nad Crkvom apostolskom uredbom Zakone svete discipline proglasio novi Kodeks kanonskoga prava za Latinsku crkvu (kan 1). Tim su činom kanoni Kodeksa kanonskog prava dobili zakonsku snagu (kan 7). Ta je obveznost stupila na snagu na prvu nedjelju Došašća 1983. godine.⁴ Te smo zakone dužni opsluživati u savjesti. Da bi ih mogli pravilno opsluživati teba ih poznavati odnosno studirati. Tek poslije nego ih shvatimo zakoni će postati djelotvorni, tj. izvršit će svoju ulogu u crkvenoj zajednici i pojedincima, jer su crkveni zakoni sredstvo u službi poslanja Crkve. Tome je svjedok sva tradicija Crkve. Crkvena je povijest bogata zakonima koje su donosili ekumenski sabori, sv. oci pape, pokrajinski sabori i druga crkvena nadležstva. Ti su zakoni služili boljitku udova Crkve i crkvene zajednice. Ti zakoni, ta sredstva imaju za cilj »salus animarum«.

Crkva je svjesna da je ona duhovna i vidljiva stvarnost; duhovna i institucijska, nebeska i zemaljska, »vidljivi organizam« kako se izrazio II. vat. sabor (usp. LG 8). Crkvi je potreban pravni poredak i pravni propisi jer kršćansku zajednicu sačinjavaju ljudi koje u Kristu sjedinjene vodi Duh Sveti na njihovu hod prema Očevu kraljevstvu (usp. GS 1). Da bi hod prema Očevu kraljevstvu bio ispravniji i djelotvorniji, Kodeks ujedinjuje i duhovnu i vidljivu stvarnost u jedno jedinstvo. Ne postoje, naime, dvije različite Crkve »Crkva ljubavi« i »Crkva prava«, kako bi neki htjeli, već postoji jedna jedina Kristova crkva koja je u Duhu Svetom tajanstveno tijelo Kristovo – Božji narod – koji se na povijesnom putu pokazuje kao ustanovljena hijerarhijska zajednica. Ta zajednica, da izvrši povjerenu zadaću koju joj je povjerio

¹ Apostolska uredba Ivana Pavla II. od 25. siječnja 1983, »Sacrae disciplinae leges«, u AAS LXXV/1983, pars I, str. VII-XIV. Ovdje citiram prema prijevodu: Nikola Škalabrin, Zakone svete discipline, u Vijesnik đakovačke biskupije 1983, br. 3, str. 45.

² Ib., str. 43.

³ J. BRKAN, Opći pogled na reformu kanonskog prava, u Služba Božja XVIII/1978, 2, 161-167.

⁴ »... proglašavamo i određujemo da one (odredbe Kodeksa) dobiju zakonsku moć od prvog dana Došašća 1983. g. Ovo određujemo uprkos bilo kojim odredbama, konstitucijama, privilegijama, makar bili vrijedni posebnog i pojedinačnog spomena i protivnim običajima« (Vjesnik đakovačke biskupije 1983, br. 3, str. 45).

Spasitelj ljudi Krist, Gospodin, treba živjeti u hijerarhijskom zajedništvu sačuvavši temeljnu jednakost i temeljno dostojanstvo svih udova utemeljene na sakramentu krštenja. Tome i te kako doprinosi Kodeks kanonskog prava tim više što mu je cilj »salus animarum«, kako to izričito kaže kanon 1752.

U primjeni pojedinih zakona u životu pojedinaca i crkvene zajednice spominje se uz spasenje duša (kan 1752) i »aequitas canonica« (kan 19 i 1752). Ta je aequitas u Rimskom pravu i u građanskim pravima vrhovni zakon, a Crkva spaja spasenje ljudi sa jednakošću svih ljudi pred Bogom. Jednakost svih ljudi (aequitas), posebno salus animarum u skladu je s Evangeoskim zahtjevom za slobodom djece Božje. Aequitas nije samo jednakost svih pred zakonom nego jednakost svih pred Bogom jer su ljudi braća i djeca istoga Oca nebeskoga. Najveći izražaj jednakosti jest ljubav (charitas – agape). Baš iz toga i proizlazi Kristovo djelo za spasenje svih ljudi, a to je ujedno i želja svih propisa Katoličke crkve, a razumije se i Kodeksa.

U gornjem smislu Kodeks se ne protivi Evandeljima već prihvaća Evandelja kao temeljni zakon iako su kodeksovi propisi odnosno zakoni sa svim ograničenjima ljudskog djela. Kodeks želi, koliko je to moguće pravnim jezikom, prenijeti duh evanđelja u stvarnost kršćanske zajednice.

Posebno je važno proučavanje Kodeksa: »Radi se dakle, o pomoći koju nužno treba pružiti crkvenim autoritetima i njihovoj službi upravljanja (a koja se ne može razdvojiti od pastoralne službe) za uređeni i mirni napredak društvenog života kršćanske zajednice, za promicanje apostolata i za ispravnu zaštitu zakonskih prava svih ljudi.«⁵

Uza sve potrebe Kodeksa i njegovog proučavanja valja ga vrednovati pravilno i pripaziti na ono što kaže Ivan Pavao II: »... svrha Kodeksa nije, da nadomjesti vjeru, milost, karizmu i osobito ljubav u životu Crkve. Naprotiv svrha Kodeksa je stvoriti takav red u crkvenoj zajednici, koji daje osobitu zadaću ljubavi, molosti i karizmi istovremeno olakšava njezin organski razvitak u životu i crkvene zajednice i pojedinih ljudi koji joj pripadaju.«⁶ Dakle, Kodeks je potreban Crkvi kao sredstvo u njenom spasiteljskom poslanju, a nema nikako namjeru nadomjestiti vjeru, milost, karizmu i ljubav. Kodeksova je uloga obnova kršćanskog života i olakšanje organskog razvitka u životu crkvene zajednice i njenih udova. Kodeks ne može ni u kojem slučaju ostvariti svoju ulogu ako ga svi udovi Crkve ispravno ne shvate i prihvate kao sredstvo koje promiče zahtjev Evandelja – »salus animarum« i »aequitas«.

Kodeks je nadahnut na ekleziologiji II. vatikanskog sabora

Osim na Sv. pismu, Predaji, prirodnom pravu i pravnoj tradiciji Crkve, Kodeks se nadahnuo i na ekleziologiji II. vat. sabora. To je ekleziologija Katoličke crkve u današnjem vremenu.

Dok je Kodeks iz 1917. izražaj ekleziologije Crkve koju je zastupao Belarmin – Crkva, societas perfecta, društvo nejednakih – dotle Kodeks iz 1983. predstavlja Crkvu kao Božji narod. Kodeks iz 1983. je nastojao, koliko je to pravnim jezikom moguće, prevesti ekleziologiju II. vat. sabora u pravne propise. To se može reći kada

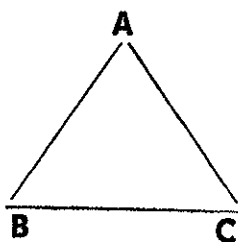
⁵ Sveta kongregacija za katolički odgoj obraća se tom Okružnicom redovničkim i mjesnim ordinarijima i rektorima sjemeništa i škola u vezi studiranja crkvenog prava 2. travnja 1975. godine. Ta se Okružnica nalazi u *Communicationes*, vol. VII, br. 1, 1975, str. 12-17. Prijevod na hrvatski vidi: *Nova et vetera*, XXIX/1979, 2, Dokumenti br. 5, str. 357-361.

⁶ Apostolska uredba »Zakone svete discipline«, u *Đakovački vjesnik* 1983, br. 3, str. 44.

se zna da su Kodeksu iz 1983. najveći izvori uz Kodeks iz 1917. dokumenti II. vat. sabora, posebno LG, GS, CD i AA. U tim je dokumentima Crkva predstavljena današnjem vremenu kao Božji narod.

Budući da je Evanđelje i dokumente II. vat. sabora nemoguće prevesti u pravne propise, papa je naglasio da bi svaki Kristov vjernik trebao imati tri knjige: Bibliju, Dokumente II. vat. sabora i Kodeks kanonskog prava.⁷ Propise Kodeksa iz 1983. treba, dakle, promatrati trodimenzionalno. Taj bi trokut izgledao ovako:

- A. Biblija (posebno Evanđelja)
- B. Dokumenti II. vat. sabora
Teologija
- C. Kanonsko pravo
Pravne znanosti

U smislu trodimenzionalnosti kodeksovih propisa treba tumačiti pojedine propise i tako ih primjenjivati u život katoličke zajednice i svih ustanova posvećenog života.

Sama razdioba Kodeksa iz 1917. i Kodeksa iz 1983. temeljno se razlikuju. Kodeks iz 1917. metodološki je podijeljen prema institucijskom sustavu (*de personis, de rebus, iudiciis, de criminibus*), a Kodeks iz 1983. na temelju triju služba u Crkvi (*docendi, sanctificandi et regendi*).

Upravo radi toga što je u novom zakoniku Latinske crkve provedena razdioba koja više odgovara ekleziologiji II. vat. sabora, napušten je poznati institucijski sistem koji se nalazi u Institucijama rimskog pravnika Gaja, koji je preko cara Justinijana i kanonista Lancellottija odredio postavku Pio-Benediktova Kodeksa iz 1917. godine (*Omne autem ius quo utimur, vel ad personas pertinet vel ad res vel ad actiones.*).

Slijedeći teološko pravni kriterij, sadržaj novog Kodeksa poredan je oko triju služba u Crkvi: naučavanja, posvećivanja i upravljanja. Iako je to temeljno načelo pri raspodjeli materija Kodeksa iz 1983. ipak u potpunosti nije provedeno u djelo. Naime, treća knjiga Kodeksa uistinu nosi naslov »De Ecclesiae munere docendi« a posebnu knjigu »De Ecclesiae munerae regendi« Kodeks nije donio. »De Ecclesiae munerae regendi« nalazi se, donekle, u općim propisima tj. u prvoj knjizi Kodeksa, pod naslovom »De potestate regiminis« (kan 129-144).

Možemo ponoviti i naglasiti da Kodeks iz 1983. iako je preuzeo dosta ekleziologije II. vat. sabora: predstavlja Crkvu kao Božji narod; sakramente dijeli od ostalih stvari (u prijašnjem je Kodeksu iz 1917. govor o sakramentima bio u posebnoj knjizi »De rebus«); dvjema službama u Crkvi posvećuje posebne dvije knjige (treća i četvrta), ipak nije donio posebnu knjigu o upravljanju, a *actiones* su i dalje ostale dvije posljednje knjige Kodeksa iz 1983. i to: »De sanctionibus in Ecclesia« i »De processibus«. Kodeks iz 1983. u petoj knjizi govori »De bonis Ecclesiae temporalibus«, a prva je knjiga, barem što se naslova tiče, ostala, što je i razumljivo, »De normis generalibus«. Ta je prva knjiga Kodeksa donijela opće propise, a temelji se na pravnoj predaji Crkve, jer je ona ključ za daljnje kodeksove propise i u njoj ne trebamo tražiti mnogo ekleziologiju II. vat. sabora.

II. knjiga Kodeksa iz 1983. nosi naslov »Narod Božji«, pod taj pojam u Kodeksu spadaju: vjernici, sveti službenici (đakoni, prezbiteri i biskupi), redovništvo, svjetovne ustanove i družbe zajedničkog života. Jasno je da je nemoguće sve što je sadržano u Bibliji, Predaji i u II. vat. saboru prevesti u kanonski jezik. Mi možemo kazati da

⁷ Usp. *Communicationes* vol. XV, br. 1, 1983, str. 16.

se to ipak nastojalo provesti. Koliko će to biti djelotvorno u misiji Crkve, to je još rano reći. Nadajmo se da je ipak Kodeks iz 1983. više ucjepljen u misterij Crkve nego onaj iz 1917. godine i da više odgovara Crkvi našeg vremena.

Poziv na svetost upućen je svim vjernicima, a članovima ustanova posvećenog života taj je poziv upućen na poseban način. Kodeks to priznaje i posvećuje posebni dio knjige »Narod Božji« ustanovama posvećenog života.⁸ Druga knjiga Kodeksa dijeli se, naime, na tri dijela: prvi dio: vjernici; drugi dio: hijerarhijsko ustrojstvo i treći dio: ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života. Takva raspodjela Božjeg naroda plod je ekleziologije II. vat. sabora. Tu je Kodeks iz 1983. izbjegao ekleziologiju Kodeksa iz 1917. godine.

Kodeks iz 1917. donosi po prilici slijedeću sliku Crkve:

- Krist
- hijerarhija
- redovništvo
- vjernici laici

Crkva je tu shvaćena kao »societas perfecta inaequalis« (savršena zajednica nejednakih). Kodeks iz 1983. napušta takvu nauku i prihvaća Crkvu kao Božji narod, a temeljna je srčika cijelog Božjeg naroda zajedničko sudioništvo svih krštenika u proročkoj, svećeničkoj i kraljevskoj Kristovoj službi (usp. LG 32; PO 2; kan 204 & 1). Slika Crkve prema Kodeksu 1983. izgledala bi ovako:

- Krist
- Duh Sveti
- zajednica vjernika
- sveti službenici - karizme - životni staleži
- Crkva u svijetu

Krist je osnovao Crkvu. Uloga je Duha Svetoga koji je poslan od Oca da sagradi zajednicu vjernika (LG 4,7) i da nadahnjuje vjernike različitim milosnim darovima (karizmama) na izgradnju jedincate Crkve koja djeluje u svijetu. Duh je onaj koji izgrađuje Crkvu preko različitih darova odnosno služba (bilo da su one laičkog ili kleričkog obilježja) i različitih životnih staleža.

Ti, ako se tako smijem izraziti, »blokovi« ili »grupe« iako su po načinu života različiti ipak su snagom Duha Svetoga na službi jedincate Crkve i koriste njezinom povijesnom poslanju. Ne škodi što u Crkvi ima više kategorija vjernika (laici, klerici i posvećeni) tu se osjeća hijerarhijsko zajedništvo. U tom hijerarhijskom zajedništvu svatko, koliko je moguće, treba sačuvati vlastito poslanje, vlastite darove i vlastitu fizionomiju.

Redovništvo ne spada na hijerarhijsko uređenje Crkve već na njezin život i svetost: »Stalež onih koji u takvim ustanovama zavjetuju evanđeoske savjete spada na život i svetost Crkve, i zato treba da ga svi u Crkvi podupiru i unapređuju« (kan 574 & 1).

⁸ O ustanovama posvećenog života vidi: DOMINICUS X. ANDRÉS, *Innovationes in parte III libri II novi Codicis, quae est De Institutis vitae consecratae et de societibus vitae apostolicae* (can. 573-746), u *Commentarium pro religiosis et missionariis* LXIV/1983, 1, 5-72; Isto, u *Vita consecrata* XIX/1983, 10, 545-603; GIANFRANCO GEROTTI, *Gli istituti di vita consecrata nella nuova normativa canonica*, u *La nuova legislazione canonica* (Corso sul Nuovo Codice di Diritto Canonico 14-25 febbraio 1983), Pontificia Universitas Urbaniana, Roma 1983, 109-132; MARIO MARCHESI, *Istituti di vita consecrata e società di vita comune*, u *La normativa del nuovo Codice* (a cura di Ernesto Cappellini), Queriniana, Brescia 1983, 109-134; ANGELO URRU, *Principio di sussidiarietà e Diritto dei religiosi nel nuovo Codice di diritto canonico*, u *Vita consecrata* XIX/1983, 1983, 8-9, 501-511.

II. vat. sabor u dogmatskoj konstituciji o Crkvi Lumen gentium kaže: »Ako se gleda na božansku i hijerarhijsku konstituciju Crkve, taj stalež nije srednji između svećeničkog i laičkog položaja, nego Bog poziva s obje strane neke vjernike da imaju u životu Crkve poseban dar i koriste njenoj spasiteljskoj misiji svaki na svoj način« (LG 43). Svaki vjernik: »Već je po krštenju umro grijehu i posvećen Bogu, ali da može primiti obilniji plod milosti krštenja, preuzimanjem evanđeoskih savjeta u Crkvi hoće da se oslobodi od zapreka koje bi ga mogle udaljiti od žara ljubavi i od savršenog božanskog štovanja, i potpunije se posvećuje božanskoj službi« (LG 44). Dakle, zavjetovanjem evanđeoskih savjeta, što je bitno za posvećeni život, redovnik »hoće da se oslobodi od zapreka« koje mu priječe da se savršeniije posveti od ostalih Kristovih vjernika.

Posvećeni život je božanski dar Crkvi

Nadahnuvši se na teološko-pastoralnom duhu II. vat. sabora, zakonodavac kada se tiče posvećenog života, polazi sa stanovišta da su evanđeoski savjeti utemeljeni na riječima i primjeru Isusa Krista (usp. LG 43, PC 1). Uz naglasak eklezijalne dimenzije posvećenog života (LG 43, 44, PC 1) kaže se da je posvećeni život božanski dar Crkvi (kan 574, 575), a ne pojedincu. To je, možemo s pravom reći, ideja vodilja pri pripremanju propisa o posvećenom životu u Katoličkoj crkvi.

Kroz povijest Crkve Duh je Sveti nadahnjivao određene osobe koje su utemeljivale pojedine ustanove, a mi ih nazivamo utemeljiteljima odnosnih ustanova. Duh Sveti, napokon, nije dao svoje darove samo utemeljiteljima niti članovima pojedinih ustanova posvećenog života već Crkvi jer su, uostalom, oni udovi Crkve. Crkva je čuvarica tih darova i ona je za njih odgovorna. Članovima pojedine ustanove pripada samo upravljanje darovima Duha Svetoga. To se očito vidi iz kanona 576 koji definira nadležnost crkvene vlasti nad ustanovama posvećenog života. I ustanova je dar koji je Bog dao Crkvi. Darovi Duha kojim upravlja pojedina Ustanova konkretiziraju se u ustanovi prema nakani utemeljitelja. Nadležna ih crkvena vlast odobrava u skladu sa zdravom tradicijom. Ti darovi sačinjavaju patrimonij ustanove i to trebaju svi opsluživati i priznavati. Svi zakoni Crkve usmjereni su sačuvanju toga patrimonija. Zakonski se zabranjiva svako nagrđivanje i potiče se djelotvornije postizavanje vlastite svrhe pojedine ustanove.

Zadaća je Crkve da svojim zakonima sačuva sve ono što čini svojinu pojedine ustanove. Tako kanon 586 priznaje ustanovama savršenog života pravnu autonomiju, posebno upravljanja, da mogu u Crkvi uživati vlastitu disciplinu i sačuvati vlastiti patrimonij o kojem govori kanon 578. Kodeks ne kaže da udjeljuje autonomiju nego da je priznaje (agnoscitur). To se čini i zbog toga što sve ustanove posvećenog života, svaka na svoj način, trebaju biti na izgradnju Crkve. One će najviše doprinijeti toj misiji ako svaka u svojoj raznolikosti svjedoči Krista, učitelja života i pobjednika smrti u današnjem svijetu.

U zajedničkim propisima Kodeks ne upotrebljava riječ »karizma«, ali govor o karizmi postoji pod drugim izrazima kao što su: »secundum spiritum fundatorum«, »fundatorum mens«, »spiritum et in dolem instituti« (kan 576: 578). U stvari ne postoji, osim u slučaju anahoreta i reda djevica, općenito govoreći posvećeni život već postoji konkretni način posvećenog života u pojedinim zajednicama priznatim kao takvim sa strane nadležnog crkvenog autoriteta. Ni II. vat. sabor, a ni Kodeks iz 1983. ne ulaze u sve konkretosti posvećenog života. To je ostavljeno posebnim zakonima svake pojedine ustanove. Tu je Kodeks iz 1983. primjenio u mnogome princip subsidijarnosti. Da bi se što bolje sačuvalo duh i svrha pojedinih ustanova, Kodeks pripušta vlastito zakonodavstvo. To su, konkretno govoreći, konstitucije, ordinacije, statuti i slično.

Mnogi propisi Kodeksa pozivaju se na vlastito pravo pojedine ustanove. To je i razumljivo kada se zna da će svaka ustanova najbolje sačuvati vlastitim zakoni-
ma vlastiti duh, vlastitu narav, svrhu i fizionomiju ustanove. U tom će smislu doni-
jeti djelotvornije i prikladnije zakone u vlastitim konstitucijama i drugim zakonskim
oblicima.

Kodeks iz 1983., kako smo vidjeli, poštiva i potiče na poštivanje vlastitosti sva-
ke Ustanove. To se ne bi moglo nažalost reći za Kodeks iz 1917. Kodeks iz 1917. je
zahtijevao da se pojedine konstitucije koliko je to moguće moraju s njim uniformi-
rati a time su mnoge Ustanove izgubile na svojoj izvornosti i, čak možemo reći na
vlastitom duhu i cilju. To je nekako i razumljivo jer je Kodeks iz 1917. nastao u
drukčijim socijalno-političkim i kulturnim prilikama. Tu je bio pretjerani centralizam.
Kodeks iz 1983. usvaja princip subsidijarnosti.⁹ Iz Kodeksa od 1983. jasno se vidi da
su vlastite konstitucije svakoj ustanovi temeljni zakon koji određuje duhovnu i apo-
stolsku fizionomiju ustanove, određujući život i djelovanje prema vlastitoj karizmi
(kanon 587). Na primjer, kada se radi o apostolatu bilo koje ustanove, naglašava
se uvijek da se pripazi na narav, duh i svrhu ustanove, tj., kada se povjerava ne-
koj ustanovi bilo koje djelo apostolata, uvijek se naglašava da se povjerava pre-
ma naravi ustanove, a to je za to da se sačuva patrimonij ustanove. Ni radi apo-
stolata nije dozvoljeno unakaziti i umrtviti narav pojedine ustanove ili naškoditi
njezinoj svrsi.

Slijediti Krista kako je izloženo u Evanđeljima, tj. živjeti Evanđelje temeljni
je zakon svih ustanova posvećenog života. Kako to provesti u praksi? Tu je Kodeks
veoma otvoren. Kodeks se nadahnjiva na Perfectae caritatis br. 2 kada kaže u kano-
nu 578 da se vjerno čuva duh i nakana osnivača. Taj duh osnivača, koji je kompe-
tentna crkvena vlast potvrdila a odnosi se na narav, svrhu, duh i značaj ustanove
i njezine zdrave predaje sačinjava baštinu same ustanove (kan 578). To treba ima-
ti u vidu pri sastavljanju novih konstitucija svake ustanove. Jasno je da konstituci-
je ne bi smjele nagomilavati mnogo propisa koji bi bili teret ili balast. Propisi
trebaju biti djelotvorni. Kanonski su zakoni i duh ustanove temeljno polazište pri
redakciji novih konstitucija, statuta i drugih zakonskih forma kojim će se ravnati
ustanove posvećenog života.

Propisi o ustanovama posvećenog života trebaju se nadahnjivati na teologiji
i duhovnosti, a manje na civilistici. Takvi zakoni neće tražiti od članova ustanova
posvećenog života da se odreknu vlastitih duhovnih interesa već će članove potica-
ti i potpomagati da se osobno izgrađuju jer će samo izgrađeni članovi izgrađivati
vlastitu ustanovu. A ustanove zajedno i njihovi članovi će sve više na temelju svoje
karizme, potpomognuti zakonskim propisima, izgrađivati Crkvu Božju ponajviše sve-
tošću svoga života.

Posvećenje o kojem je riječ jest institucionalizirano, tj. ostvaruje se kao živ-
ljenje triju evanđeoskih savjeta, posredstvom svetog veza koji je stalan i priznat
sa strane nadležnog crkvenog autoriteta. Nije dosta željeti i biti spremni darivati
i posvetiti svoje živote Bogu bilo gdje, već se treba zavjetovati u nekoj ustanovi
koja je zakonski osnovana. Redovnika laticalica nema.

Institucijsko-pravni element jest i stalnost života, a ta stalnost ima svoj temelj
u upisu u neku ustanovu. Tu treba dobro razlikovati sveti vez — zavjetovanje u
nekoj ustanovi — od upisa u neku ustanovu. Dok je sveti vez, odnosno zavjetovanje
sklapanje saveza s Bogom, dotle je upisivanje u neku ustanovu formalno-pravni čin.
To upisivanje uključuje i nosi sa sobom konkretne zahtjeve (stanovanje pod istim
krovom, živjeti pod nadležnošću određenog starješine, propisno se oblačiti itd.).
Upisivanjem u neku ustanovu stječu se prava i dužnosti koja su predviđena op-
ćim i posebnim zakonima ustanove. Dakle, zavjetovanje je više teološka datost, a
upisivanje u ustanovu formalno-pravni čin.

⁹ Usp. URRU, Principio, 501-511.

Ustanove posvećenog života

Prvi naslov, prvi odsjek, trećeg dijela druge knjige Kodeksa kanonskog prava sadrži zajedničke propise za sve ustanove posvećenog života uključivši i družbe apostolskog života. Izvor su toga dijela Kodeksa odredbe II. vat. sabora posebno LG i PC te postsaborski dokumenti *Dum canonicarum, Ecclesiae Sanctae, Ad instituenda, Cum admotae, Clericalia Instituta, Experimenta circa* s još nekim drugim dokumentima koji su izišli poslije II. vat. sabora, a odnose se posebno na ustanove posvećenog života.¹⁰ Dalje ne mali izvor Kodeksu 1983. jest i Kodeks iz 1917. Donešeno je i mnogo novosti što su plod shvaćanja Crkve danas o ucjpljenju ustanova posvećenog života u sam misterij Crkve. Prije prijelaza na opće odredbe zakonodavac donosi, što je za novo zakonodavstvo veoma znakovito, teološko-pravnu definiciju posvećenog života (kan 573). Ta je definicija nova i vrlo složena, i što se tiče naravi prava, i još više što precizira teološke temelje ustanova posvećenog života. Tu zakonodavac ujedinjuje bitne teološke i pravne elemente posvećenog života.

Teološki elementi:

- slijediti što bliže Krista pod utjecajem Duha Svetoga;
- potpuno darivanje Boga što uključuje čast i štovanje;
- zavjetovanje evanđeoskih savjeta;
- ujedinjenje s Crkvom preko savršene ljubavi;
- stalnost posvećenog znaka u Crkvi i navješćivanje nebeske slave.

Institucijsko-pravni elementi:

- stalan način života;
- kanonsko ustanovljenje sa strane nadležnog Crkvenog autoriteta;
- slobodno prihvaćanje poziva sa strane vjernika i slobodno pripuštanje sa strane Crkve;
- zavjeti ili drugi sveti vez preko kojih se zavjetuju tri evanđeoska savjeta;
- opsluživanje vlastitih zakona ustanove.

Glavna načela posvećenog života

Navodim tri najglavnije postavke posvećenog života:

1) posveta u određenoj ustanovi u kojoj se članovi obvezuju ne samo na vršenje triju evanđeoskih savjeta već i na opsluživanje pravila i življenje duhovnosti vlastite ustanove te na ispunjenje težnje za savršenijom ljubavlju u vlastitom stalažu (kan 598).;

2) vršenje evanđeoskih savjeta kako propisuju kanoni 599-601, a to vršenje zavjeta ostvaruje se prema propisima vlastitih ustanova;

3) življenje bratskog zajedništva (kan 602). Posvećeni život – prema vlastitosti ma ustanove – usavršuje spasiteljsko poslanje Crkve (kan 574 & 2).

¹⁰ Usp. HADRIJAN BORAK, *Crkva redovnicima* (Dokumenti o redovništvu od koncila do danas), Zagreb 1974. Zadnji je dokumenat u ovoj pravnoj zbirci od 25. siječnja 1974. godine.

Kleričke ili laičke ustanove

Kodeks iz 1917. preciznije je definirao što su to laičke, a što su to kleričke ustanove: »Religionis clericalis (nomine, designatur): religia cuius plerique sodales sacerdatio augentur:secus est laicalis« (CIC, 1917 kan 488 br. 4). I novi Kodeks donosi propise te kaže koje su to kleričke i koje su laičke ustanove. Kanon 588 § 1 izričito kaže: »Stalež posvećenog života po svojoj naravi nije ni klerički ni laički«. Dalje u druga dva paragrafa kanona 588 govori se, ali po mome sudu veoma široko, o glavnim oznakama laičkih i kleričkih ustanova. Po sebi još nije precizirano koja će se ustanova zvati klerička a koja laička. Pravilo je dano, a spada na pojedinu ustanovu da sama uz priznanje nadležnog crkvenog autoriteta, odluči da li će biti laička ili klerička. To kažem zbog toga što, u nekim muškim ustanovama u jednoj te istoj ustanovi ima i redovnika laika i redovnika klerika. Što će tu prevagnuti da odnosna ustanova bude klerička ili laička: broj članova (klerika ili laika) ili tradicija pojedine ustanove; namjera utemeljitelja ili priznavanje sa strane crkvenog autoriteta? Kodeks iz 1983. ostavio je više mogućnosti pojedinim ustanovama da odluče prema načelima kanona 588 && 1-2 o toj stvari.

I kleričke i laičke ustanove (laičke su ustanove sve ženske ustanove) posebno članovi tih ustanova trebaju pripaziti u ovom povijesnom trenutku Crkve na četiri vjernosti:

- vjernost Evanđelju;
- vjernost Crkvi;
- vjernost vlastitoj karizmi i
- vjernost znakovima vremena.

Ustanove biskupijskog i papinskog prava

U novom KKP ostala je i dalje razdioba ustanova na biskupijsko i papinsko pravo. Kanon 589 kaže: »Ustanova posvećena života zove se papinskog prava ako ju je Apostolska Stolica osnovala ili svojim formalnim dekretom odobrila; a biskupijskog prava je ona ustanova koju je osnovao dijecezanski biskup a nije dobila dekret odobrenja od Apostolske Stolice«. Općenito govoreći ustanove papinskog prava podložne su u unutrašnjoj upravi i stezi neposredno i isključivo Apostolskoj Stolici (kan 593), a ustanove biskupijskog prava ostaju pod posebnom skrbi dijecezanskog biskupa (kan 594).

Pravna jednakost ženskih i muških ustanova

Kao znak vremena prihvatila je Crkva, snagom zajedničkog dostojanstva udova Božjeg naroda, jednakost ženskih i muških ustanova (LG 32, kan 204-223). Posljednji kanon iz zajedničkih propisa o ustanovama posvećenog života kaže: »To što je određeno za ustanove posvećenog života i za njihove članove, jednako vrijedi za oba spola, osim ako drukčije slijedi iz konteksta govora ili iz naravi same stvari« (kan 606).

Službeno priznanje anahoreta i reda djevice

Novi Kodeks službeno priznaje još dvije kategorije posvećenog života: »vitam eremiticam seu anachoreticam« (kan 603) i »ordo virginum« (kan 604). Te dvije ka-

tegorije udova Božjeg naroda nisu se nalazile u Kodeksu iz 1917. Svoj samotni život anahoreti trebaju provoditi pod nadzorom dijecezanskog biskupa u čije se ruke javno zavjetuju (kan 603 & 2).

Djevice su isto tako pod nadzorom dijecezanskog biskupa koji ih je primio u red djevica po liturgijskom obredu. Cilj je reda djevica obdržavati zavjete i služiti Crkvi. Djevice mogu između sebe surađivati i ako smatraju potrebnim i udruživati se (kan 604 & 2).

Izuzetost ustanova posvećenog života i poslušnost papi i biskupima

Egzempcija nije neka povlastica Ustanova posvećenog života već administrativni čin.¹¹ Naime, Vrhovni svećenik, zbog svoga primata nad čitavom Crkvom može ustanove posvećenog života izuzeti od upravne vlasti ordinarija mjesta. To papa čini radi promicanja dobra ustanove i zahtjeva apostolata. Kada papa ustanove posvećenog života izuzimlje ispod vlasti ordinarija mjesta on ih podvrgava samome sebi ili nekoj drugoj crkvenoj vlasti (kan. 591). U pitanju izuzetosti kanon 591 se najviše nadahnua na LG 45:

»Da se pak što bolje vodi briga o potrebama cijelog Gospodinova stada, može Papa svaku ustanovu savršenosti i pojedine članove, na temelju svoga primata nad svom Crkvom, s obzirom na opću korist, izuzeti od jurisdikcije mjesnih ordinarija i samome sebi podvrgnuti. Slično mogu biti ostavljeni ili povjereni svojim patrijarhijskim vlastima. Sami članovi, izvršujući po svome osobitom načinu života dužnost prema Crkvi, moraju u skladu s kanonskim propisima iskazivati poštovanje i poslušnost biskupima, zbog njihove pastirske vlasti u partikularnim crkvama i zbog potrebnog jedinstva i sloge u apostolskom radu«.

Uz LG veoma je snažan tekst II. vat. sabora o izuzetosti redovničkih ustanova i spojivosti izuzetosti sa apostolatom redovnika u biskupiji koji se nalazi u CD 35. Taj bi tekst trebali dobro poznavati svi pastoralni djelatnici i ordinariji.

Sve su ustanove posvećenog života subjekti najvećeg crkvenog autoriteta (kan 590 & 1), a pojedini članovi ustanova trebaju slušati Vrhovnog svećenika kao njihova najvišeg poglavara. To su dužni također snagom zavjeta poslušnosti (kan 590 & 2).

Redovničke ustanove

Redovnički je život samo jedan od načina posvećenog života, tj. sve ustanove posvećenog života nisu redovničke niti su svi članovi ustanova posvećenog života redovnici. O redovničkim ustanovama posvećenog života govori se u Kodeksu iz 1983. posebno u drugom »naslovu«. Naime u prvom »naslovu« trećeg dijela knjige koja nosi zajednički naslov »Božji narod« govor je o svim ustanovama posvećenog života (redovništvo, svjetovne ustanove, anahoreti i red djevica). Što se tiče družba apostolskog života, iako su svrstane u treći dio, druge knjige Kodeksa ipak nisu strogo govoreći ustanove posvećenog života niti među njih spadaju. Naime, članovi družba apostolskog života ne polažu javno tri evandeoska zavjeta (kan 731) što je, uostalom, bitno za sve ustanove posvećenog života u Katoličkoj crkvi.

Kodeks je redovničkim ustanovama posvetio kanone 607-709. pod naslovom »De institutis religiosis«. Kodeks ne upotrebljava ustaljenu latinsku riječ »ordo« za oznaku nekih redovničkih ustanova. To ne znači da u Kodeksu nema propisa na drugim mjestima koji se odnose na redovništvo već su to kanoni pod zajedničkim

¹¹ O izuzetnosti ustanova posvećenog života vidi: H. M. STAMM, *Auf dem Wege zu einem neuen Verständnis der Exemption*, u *Apollinaris* LV/1982, 3-4, 569-589.

naslovom Redovničke ustanove. Propisi koji govore posebno o redovničkim ustanovama razdijeljeni su na osam naslova. Poslije uvodnog kanona koji je, može se reći, definirao redovničke ustanove, govori se o redovničkim kućama, njihovu osnivanju i dokidanju, a završava propisima o konferencijama viših redovničkih poglavara.

Uvodni kanon 607 o redovničkim ustanovama donosi teološko-duhovnu i pravnu definiciju redovničkog života. On u § 1 kaže da je posveta vjernika u nekoj redovničkoj ustanovi posveta čitave osobe. To uključuje slijedeće glavne elemente:

- Očitovanje u Crkvi uzvišene veze (conubium) koju je Bog ustanovio, a znak je budućeg svijeta;
- potpuno sebedarje, tj. potpuna posveta života i vlastite osobe kao žrtve Bogu;
- trajno štovanje Boga u ljubavi (kan 607 & 1).

Drugi i treći paragraf kanona 607 donosi uglavnom pravni pojam redovničke ustanove. Kaže da je redovnička ustanova društvo u kojem članovi prema vlastitim pravilima javno polažu privremene ili doživotne zavjete.

Privremene zavjete, razumije se, treba obnoviti kad im je izišlo vrijeme. Osim života prema zavjetima naglašava se zajedničko življenje bratskim životom. Posebno je naglašeno javno svjedočenje redovnika za Krista i Crkvu, a to uključuje odijeljenost od svijeta kako odgovara naravi i svrsi pojedinih redovničkih ustanova. Takvo se shvaćanje redovničkih ustanova u mnogome razlikuje od općeg shvaćanja ustanova posvećenog života, što smo vidjeli u kanonu 573 koji je definirao posvećeni život. Ta razlika proizlazi iz toga što je, kako smo već naglasili, redovnički život samo jedan način življenja posvećenog života. Definicija kanona 607 odnosi se samo na redovničke ustanove. Kažemo redovničke ustanove, a ne redovi, kongregacije, družbe i neke druge redovničke strukture koje postoje u Katoličkoj crkvi. Sve redovničke denominacije Kodeks jednostavno naziva ustanovama. Kodeks više ne kaže regulares, a ne govori ni o redovima osim kada govori o trećim redovima (kan 303), i redu djevica (kan 604). Govor o trećim redovima nije postavljen u treći dio knjige »Narod Božji«, već se u prvom dijelu govori o njima kada se donose opći propisi za sve Kristove vjernike. Ni govori o redu djevica (kan 604) nije svrstan u poglavlje o redovničkim ustanovama, već u kanonu koji se nalazi u općim propisima svih ustanova posvećenog života.

Dužnosti redovnika

Nemam namjeru pisati o svim dužnostima i pravima redovnika koje novi Kodeks donosi. U ovom, kratkom prikazu to je naprosto nemoguće. Stoga ću nabrojiti samo neke važnije dužnosti redovnika.

1. Vrhovno je pravilo redovničkog života nasljedovanje Krista kako je to izloženo u Evanđeljima i izraženo u vlastitim konstitucijama pojedine ustanove (kan 662).

2. Dužnosti više duhovnog karaktera: ujedinjenje s Bogom preko molitve; svakodnevno sudjelovanje u euharistijskoj žrtvi; čitanje Svetog pisma; molenje časoslova; čašćenje Blažene Djevice Marije, koja je uzor i zaštitnica svega posvećenog života; moljenje krunice i duhovne vježbe (kan 663). Kanon 664 spominje svakodnevni ispit savjesti i preporučuje češću ispovijed.

3. Redovnici moraju boraviti u svojoj redovničkoj kući obdržavajući zajednički život, i neka ne odlaze od kuće bez dozvole svog poglavara (kan 665 & 1).

Kanon 608 naglašava da redovnička zajednica mora stanovati u kući koja je zakonski osnovana. Ta zajednica treba biti pod upravom poglavara koji je postavljen prema propisima prava. Tu se ne govori konkretno o pojedinim članovima redovničke kuće. Vratimo se kanonu 665 koji govori o duljem izbivanju iz redovničke kuće. Tu se kaže da viši poglavar uz pristanak svoga vijeća iz opravdanog razloga može dopustiti članu da boravi izvan kuće ustanove, ali ne preko godinu dana. Isti kanon 665 & 1 dopušta tri iznimke prekoračenja tog roka »ako se radi o liječenju bolesti, studiju ili apostolskom djelovanju u ime ustanove.« Nije, dakle, svaka vrsta apostolata razlog za izbivanje iz redovničke kuće, već samo onaj apostolat koji redovnik obavlja u ime ustanove. Ta tri razloga su bila predviđena i u GG CC Male braće art. 282 & 1. Redovnici koji iz gornja tri razloga borave van redovničke kuće ostaju i dalje potpuni članovi ustanove sa svim pravima i dužnostima. Kanon 665 & 1 iznosi i glavni razlog stanovanja u redovničkoj kući, a to je obdržavanje zajedničkog života. Nije samo stanovanje radi boravljenja, već radi prakticiranja zajedničkog života odnosno bratstva.

Redovnici koji žive u filijalnim kućama (npr. župske kuće) ne smatraju se da žive van redovničke kuće. Te kuće su pravno ujedinjene s matičnom kućom koju mi zovemo samostan i samostanu pravno pripadaju

Eksklaustracija

Kodeks razlikuje dvije vrste eksklaustracije: željnu i nametnutu. Željnu eksklaustraciju, zbog teškog razloga redovniku koji ima vječne zavjete, prema Kodeksu, može dati generalni starješina uz suglasnost svoga savjeta, ali ne više od tri godine. Za eventualni veći vremenski rok traži se utok na Svetu Stolicu, odnosno na ordinarije mjesta. Ako se radi o kleriku treba prije pristanak ordinarija mjesta u kojem dotični član mora boraviti (kan 686). Indult eksklaustracije daje koludricama (pro monialibus) samo Apostolska Stolica (kan 687 & 2).

Gornji propisi vrijede ako se radi o željenoj eksklaustraciji, a kada se radi o prisilnoj eksklaustraciji onda kanon 686 & 3 kaže: »Na molbu vrhovnog poglavara uz pristanak njegova vijeća eksklaustraciju može nametnuti Sveta Stolica, članu ustanove papinskog prava, ili dijecezanski biskup, članu Ustanove biskupijskog prava, ali samo iz teških razloga, u pravednosti i ljubavi«. Za nametnutu se eksklaustraciju traži slična procedura kao kada se nekoga goni iz redovničke zajednice: opomene, obrana sa strane redovnika, liječnički nalazi (ako je u pitanju duševno i tjelesno zdravlje). Odluka sa strane savjeta donosi se tajnim glasanjem.

Eksklaustrirani član je oslobođen redovničkih obaveza koje se ne mogu uskladiti s novim stanjem njegova života. Član i dalje ostaje u ovisnosti i pod brigom vlastitih poglavara i ordinarija mjesta. To posebno vrijedi kada se radi o kleriku. Odijelo ustanove nije zabranjeno nositi osim ako je u otpustu (indultu) drukčije određeno. Eksklaustrirani član ustanove posvećenog života nema ni aktivnog ni pasivnog prava glasa u vlastitoj ustanovi (kan 687).

Zavjet čistoće

Na opsluživanje zavjeta čistoće obavezni su svi članovi posvećenog života. Kanon 599 definira taj zavjet: »Evandeoski savjet čistoće prihvaćen radi kraljevstva nebeskoga, znak budućeg svijeta i izvor punije plodnosti u nerazdjeljenom srcu, uključuje obavezu potpune uzdržljivosti u celibatu«. Da bi se ta potpuna uzdržljivost u celibatu mogla lakše opsluživati Kodeks savjetuje da se redovnici služe dužnim oprezom i sa sredstvima javnog priopćavanja te da izbjegavaju sve što šteti njihovu zvanju i što je opasno za čistoću posvećene osobe (kan 666). U tom smislu

se donose i propisi o klauzuri (kan 667). Uz navedeno, u smislu čuvanja zavjeta čistoće, kanon 672 se poziva na propise kanona 277 koji upozorava klerike da ne posjećivaju osobe na lošem glasu i da tako izbjegavaju sablazan koju mogu dati vjernicima. Tu se naglašava razboritost.

Zavjet siromaštva

Kanon 600 definira zavjet siromaštva: »Evandeoski savjet siromaštva po primjeru Krista, koji je zbog nas postao siromašan iako je bio bogat, osim života siromašnog u stvari i duhom, koji se provodi razborito u radinosti i bez zemaljskog bogatstva, uključuje ovisnost i ograničenost u upotrebi i raspolaganju dobrima prema propisu vlastitog prava pojedinih ustanova«. O provođenju u život zavjeta siromaštva u redovničkim ustanovama kanon 668 donosi konkretne propise. U prvom se redu naglašava življenje siromaštva prema propisima vlastitog prava. Propisuje se odreknuće od vremenitih stvari. Zahtijeva se oporuka koja će biti valjana i po civilnom pravu. Takvu oporuku treba napraviti barem prije polaganja doživotnih zavjeta (kan 668 & 1). Paragraf 3 istog kanona kaže jasno: Štogaod redovnik stekne svojim radom ili s obzirom na ustanovu, stekao je za ustanovu. Što na koji god drugi način dobije u ime mirovine, pomoći ili osiguranja, pripada ustanovi, osim ako vlastito pravo drukčije određuje.« Redovnik, snagom zavjeta, gubi sposobnost stjecanja i posjedovanja. Nevaljani su čini koje redovnik učini ako se protive zavjetu siromaštva. Dakle, ono što je redovnik posjedovao prije zavjetovanja više nije njegovo, a ono što stekne poslije odreknuća pripada ustanovi po propisima vlastitoga prava (kan 668 & 5). I nošenje redovničkog odijela znak je svjedočenja siromaštva (kan 669 & 1).

Zavjet poslušnosti

Govoreći općenito o ustanovama posvećenog života Kodeks definira poslušnost: »Evandeoski savjet poslušnosti, prihvaćen u duhu vjere i ljubavi u nasljedovanju Krista do smrti poslušnoga, obvezuje na podvrgavanje volje zakonitim poglavarima, koji su namjesto Boga, kada zapovijedaju u skladu s vlastitim konstitucijama«. (kan 601). Govoreći konkretno o redovnicima, Kodeks zabranjuje redovnicima preuzimanje bilo koje službe izvan svoje ustanove bez dozvole zakonitog poglavara (kan 671).

Kanon 672 pozivlje se i na kanon 285 koji priječi klericima primanje javnih služba koje uključuju neku svjetovnu vlast. Taj kanon još zabranjuje klericima da bez dozvole vlastitog ordinarija upravljaju laičkim dobrima i da prihvaćaju civilne službe uz koje je vezano polaganje računa. Zabranjuje se i jamčenje za nekoga bez dozvole vlastitog ordinarija. I za dobrovoljno ići u vojsku treba dozvola nadležne crkvene vlasti za sve klerike (kan 289 & 1).

Zaključak

Ovdje, razumije se, nisam ulazio u svu problematiku redovništva kako ga predstavlja novi Kodeks kanonskog prava. Bila mi je namjera upozoriti javnost na osnovanost i potrebu crkvenih zakona, njihovu utemeljenost na Evanđeljima i nadahnutost na II. vat. saboru te upozoriti da je Bog dao karizme Crkvi, a ne pojedincima. Budući da je crkva posjednik karizama ona ih priznaje pojedinim ustanovama posvećenog života. Crkva u tom smislu donosi opće zakonske propise da bi se karizme pravilno usmjerile i bile na izgradnju sveopće Crkve Božje.

Redovništvo spada na svetost i život Crkve. Ono je u samom srcu Crkve. Nje-
ga treba promicati i poštivati. Posvećeni je život veliko bogatstvo Crkve. Crkva
želi da članovi posvećenog života ispune apostolsku i posvetiteljsku ulogu u nje-
nom poslanju. Ta je uloga rad na spasenju ljudi i promicanju pravde odnosno
jednakosti (aequitas). Kodeks je donio samo opće propise, možemo čak kazati
opće smjernice o redovništvu. Na pojedinim je ustanovama da prema kodeksovim
načelima, nadahnuti na baštini (patrimoniju) vlastite ustanove, reformiraju posebne
zakone koji će više odgovarati duhu i svrsi pojedine ustanove. I opći i posebni
zakoni trebaju pridonijeti procvatu redovništva u Crkvi, a ono preporodu i procvata
tu katoličkog života.

SURADNICIMA, PRETPLATNICIMA

ČITATELJIMA I PRIJATELJIMA

SRETAN BOŽIĆ I NOVU GODINU

ŽELI UREDNIŠTVO »SLUŽBE BOŽJE«